

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle on vuoden 1997 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 240/1997 vp laiksi yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta. Nyt koolla oleva edus-

kunta, jolle liikennevaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 1/1998 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

yleisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan yleisistä teistä 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (243/1954) 29—32 §, 5 luvun otsikko sekä 35, 35 a, 36—39, 50, 51, 80, 81, 103 ja 103 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 29 § laissa 404/1963, 30 § osaksi laissa 137/1995, 35 § viimeksi mainituissa laissa ja laissa 774/1991, 35 a § laissa 51/1981, 37 ja 80 § laissa 44/1971, 38 § osaksi mainituissa laissa 137/1995, 50 ja 51 § viimeksi mainituissa laissa, 103 § mainituissa laissa 44/1971 ja laissa 110/1979 ja 103 a § laissa 1022/1993,

muutetaan 3 §:n 1 ja 2 momentti, 16 §, 3 luvun otsikko, 24, 25, 25 a ja 26—28 §, 4 ja 6 luvun otsikko, 43 §, 8 luvun otsikko, 52 §, 9 luvun otsikko, 61—75, 78 ja 79 §, 12 luvun otsikko, 100 §:n 1 kohta sekä 105—107 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 ja 2 momentti mainituissa laissa 51/1981, 24 § laissa 1196/1994, 25 a § laissa 476/1994, 26 § osaksi mainituissa laeissa 44/1971 ja 51/1981, 52 § laissa 310/1967 ja mainituissa laeissa 44/1971 ja 137/1995, 62 § osaksi laissa 334/1988, 66, 73, 75 ja 78 §, 100 §:n 1 kohta ja 105 § mainituissa laissa 137/1995, 67 § osaksi laissa 32/1970, 70 § mainituissa laissa 334/1988, 106 § mainituissa laeissa 51/1981 ja 137/1995 ja 107 § mainituissa laeissa 310/1967 ja 137/1995, sekä

lisätään lakiin uusi 24 a—24 c, 26 a, 27 a ja 52 a §, laista mainitulla lailla 137/1995 kumotun 76 ja 77 §:n tilalle uusi 76 ja 77 § sekä lakiin uusi 105 a § seuraavasti:

3 §

Tiehen kuuluvat ajorata ja muut liikennematkat, kuten jalkakäytävä ja polkupyörätie, sekä niiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat alueet, rakenteet ja laitteet, kuten piennar, luiska, pengermä, oja, keski-, väli- ja rajakaista, kohtaamis-, kääntymis- ja pysähdyspaikka, tiehen välittömästi liittyvä vähäinen varasto- tai pysäköimisalue sekä valaistuslaitteet ja liikennevalot, kaide, rumpu, silta, meluste, riista-aita, lautta laitureineen ja väylineen, laivalaituri ja varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liitettäväksi, sekä tiemerkki. Tiehen kuuluu myös alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittä-

västä tieliikenteestä aiheutuvaa tulli- ja passintarkastusta varten.

Teihin kuuluviksi luetaan niiden liitännäisalueina pysyvästi tarvittavat:

- 1) tienpitoa varten tarvittavat;
- 2) tienpitoa varten tarpeelliset erityiset rakennus- tai varastoalueet;
- 3) tien käyttäjien tarpeeseen varatut yleiset pysäköimis- ja kuormausalueet;
- 4) alueet, jotka ovat tarpeen tien käyttäjien lepoa ja ravitsemista tai ajoneuvojen huoltoa varten (*levähdysalueet*); sekä
- 5) muut tienpitoa tai liikennettä varten tarpeelliset alueet, kuten tien tai liikenteen ympäristölle aiheuttamien haittojen vähentämi-

seksi tai riista-aitojen rakentamiseksi tarvittavat alueet, sekä tien käyttäjien jätahuoltoon tarvittavat alueet.

16 §

Yksityinen tie, katu tai rakennuskaavatie voidaan muuttaa yleiseksi tieksi 7 ja 8 §:ssä säädetyn edellytyksin. Niiden alueisiin tienpitäjälle syntyy 61 §:n 1 momentissa mainittu tieoikeus siitä ajankohdasta lukien, kun ne muuttuvat yleiseksi tieksi.

Yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaista yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia (358/1962) ei sovelleta.

3 luku

Tieasiain käsittely ja tiensuunnittelu

24 §

Yleisen tien suunnitelmat hyväksyy ja yleisen tien tekemisestä, yksityisen tien, kadun tai rakennuskaavatien muuttamisesta yleiseksi sekä yleisen tien ja liitännäisalueen lakkauttamisesta tai liitännäisalueen käyttötarkoituksen muuttamisesta päättää valtioneuvosto tai tielaitos sen mukaan kuin asetuksella säädetään. Yleisen tien päätekohtasta asema-, rakennus- tai rantakaava-alueella päättää alueellinen ympäristökeskus sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Paikallistien muuttamisesta maantiekseksi ja maantien muuttamisesta paikallistieksi päättää tielaitos.

24 a §

Ennen tiesuunnitelman tekemistä on laadittava yleissuunnitelma, jolleivät hankkeen vaikutukset ole vähäiset tai tien sijaintia ja sen vaikutuksia ole jo riittävässä määrin ratkaistu lainvoimaisessa asema-, rakennus- tai rantakaavassa tai vahvistetussa yleiskaavassa. Yleissuunnitelma on laadittava aina, kun kysymys on moottori- tai moottoriliikennetien rakentamisesta tai niiden merkittävästä parantamisesta.

24 b §

Yleissuunnitelmassa on esitettävä tien liikenteelliset ja tekniset perusratkaisut, tien likimääräinen sijainti, sen vaikutukset ja alustava kustannusarvio.

24 c §

Yleissuunnitelma on ohjeena tiesuunnitelmaa laadittaessa. Kun yleissuunnitelma on lainvoimainen ja sitä koskeva päätös on annettu tiedoksi, on käsiteltävässä lupahakemusta uudisrakennuksen rakentamiseksi katsottava, ettei luvan myöntämisellä vaikeuteta yleissuunnitelman toteuttamista (*rakentamisrajoitus*). Jos rakennusluvan myöntämisedellytykset muutoin ovat olemassa, on lupa myönnettävä, jos sen epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä tielaitos lunasta aluetta tai suorita haitasta korvausta.

Rakentamisrajoitus on voimassa siihen saakka, kunnes yleissuunnitelman hyväksymispäätös on rauennut 28 §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti.

25 §

Ennen tien tekemistä on laadittava ja hyväksyttävä tiesuunnitelma. Kun on kysymys vähäisestä tien parantamisesta, tiesuunnitelman tekeminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos hanketta varten ei oteta lisäaluetta tai jos kiinteistön omistaja tai omistajaan verrattava haltija, jonka maata lisäalueeksi otetaan, on antanut tähän kirjallisen suostumuksensa.

Tiesuunnitelma voidaan laatia myös vain tiealueen määrittämiseksi, liitännäisalueen perustamiseksi tai yleiseen tiehen liittyviä yksityisiä teitä ja liittymiä koskevaksi.

25 a §

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettua tiehanketta koskevaan yleissuunnitelmaan tai, jos sitä ei laadita, tiesuunnitelmaan on liitettävä kyseisen lain mukainen arviointiselostus. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, ei samaa selvitystä vaadita uudestaan.

Yleis- ja tiesuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten 1 momentissa tarkoitettu arviointi on otettu suunnitelmassa huomioon.

Jos yleissuunnitelmaan on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointimenettelyä, ei sitä enää sovelleta yleissuunnitelman mukaisen tiesuunnitelman laatimiseen.

26 §

Uuden tien rakentamista koskevassa tiesuunnitelmassa on osoitettava tien suunta ja

poikkileikkaus niin, että tiealue voidaan tarvittaessa merkitä maastoon. Jos tie on tarkoitettu moottoritieksi, moottoriliikennetieksi tai muuksi sellaiseksi tieksi, jolla vain tietynlainen liikenne on sallittu, on siitä määrättävä tiesuunnitelmassa. Suunnitelmasta tulee myös käydä ilmi, varataanko ja miten maata tien vastaista leventämistä varten.

Mitä 1 momentissa säädetään, on soveltuvin osin noudatettava, kun kysymys on tiesuunnitelman laatimisesta sellaista tien parantamista varten, josta aiheutuu tiealueen muutos. Milloin tie sen suuntaa muutettaessa vanhan suunnan osalta jää edelleen yleiseksi tieksi, tästä on määrättävä tiesuunnitelmassa.

Tiesuunnitelmasta tulee käydä ilmi myös liitännäisalueet, joihin perustetaan tieoikeus. Jos tien tekemisen yhteydessä on tietyön ajaksi tarpeen perustaa oikeus tienpitoaineen ottamiseen rajoitettuun määrään, tietyön aikana syntyvien maa-ainesten läjittämiseen, alueen käyttämiseen majoitus-, varasto- tai muuna sellaisena alueena taikka oikeus tienpitoa varten tarvittavan yksityisen tien käyttoon tai tekemiseen, voidaan tästä määrätä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava tarkoitukseen tarvittava alue tai tie. Mitä tässä on sanottu oikeudesta yksityisen tien käyttoon tai tekemiseen tietyön aikana, koskee myös liitännäisalueen käyttöä varten pysyvästi tarvittavia yksityisiä teitä.

Tien liikenneturvallisuuden ja välityskyvyn edistämiseksi tiesuunnitelmassa voidaan asema-, rakennus- ja rantakaava-alueen ulkopuolella antaa määräyksiä tai kieltoja yksityisten teiden liittämiseksi yleiseen tiehen tai sen osaan ja sille johtavien liittymien käyttämisestä. Jos tiesuunnitelmassa kielletään käyttämästä ennestään olevaa yksityisen tien liittymää, on uuden kulkuyhteyden järjestämisestä määrättävä tiesuunnitelmassa, jolloin voidaan tarpeen mukaan määrätä tehtäväksi yksityinen tie tai liittymä taikka perustettavaksi oikeus ennestään olevaan yksityiseen tiehen tai 33 §:n mukaan yleisenä tienä lakkautettuun tai lakkaavaan tiehen tai tieosaan.

Jos tie- tai liitännäisalueen kuivattamiseksi on tarpeen perustaa oikeus laskuojan pitämiseen toisen maalla tai oikeus johtaa vettä toisen ojaan tai puroon, on tästä määrättävä tiesuunnitelmassa, jossa on osoitettava laskuojaksi tarvittava alue.

Tiesuunnitelmaan on liitettävä arvio tien tekemisestä aiheutuvista kustannuksista.

26 a §

Yleis- ja tiesuunnitelmaa laadittaessa on maanomistajille ja muille asianosaisille sekä niille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin suunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava tilaisuus joko kirjallisesti tai suullisesti lausua mielipiteensä asiasta siten kuin asetuksella säädetään.

Yleis- ja tiesuunnitelman hyväksyy 24 §:ssä mainittu viranomainen, sitten kun kiinteistön omistajille ja muille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma voi koskea, on varattu tilaisuus muistutusten tekemiseen suunnitelmasta siten kuin asetuksella säädetään. Jos yleis- tai tiesuunnitelma aiheuttaa tarpeen muuttaa lainvoimaista asema-, rakennus- tai rantakaavaa taikka vahvistettua seutu- tai yleiskaavaa, ei suunnitelmaa saa hyväksyä ennen kuin kaavan muutos on hyväksytty tai vahvistettu, ellei kaavan muutos ole vähäinen.

27 §

Tiesuunnitelma on laadittava siten, että sitä voidaan tietä tehtäessä noudattaa tekevästi siihen olennaisia muutoksia. Pienehköjen muutosten tekemisestä tiesuunnitelmaan sitä toteutettaessa säädetään asetuksella.

27 a §

Jos hyväksyttyä yleis- tai tiesuunnitelmaa on tarpeen muuttaa eikä kysymys ole 27 §:ssä tarkoitettua pienehköstä tiesuunnitelman muutoksesta, on soveltuvin osin noudatettava, mitä tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä uudesta yleis- ja tiesuunnitelmasta säädetään.

28 §

Tiesuunnitelman laatiminen on aloitettava kahdeksan vuoden kuluessa sen vuoden päättymisestä, jona hankkeesta laadittu yleisuunnitelma on hyväksytty. Muuten yleisuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa. Tiesuunnitelman laatimisen aloittamisesta säädetään asetuksella.

Yleisuunnitelman hyväksymispäätös raukeaa myös, kun sen perusteella laadittu tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.

Päätös tiesuunnitelman hyväksymisestä raukeaa, jos tietyötä ei ole aloitettu ennen kuin neljä vuotta on kulunut sen vuoden

päättymisestä, jona tiesuunnitelma on hyväksytty. Erityisistä syistä valtioneuvosto voi pidentää määräaikaa enintään neljällä vuodella. Tietyö katsotaan alkaneeksi, kun tietarkoituksiin tarvittava alue on otettu tienpitäjän haltuun 62 §:n mukaisesti.

4 luku

Tieoikeuden lakkaaminen

6 luku

Tienvarsia koskevat maankäyttörajoitukset

43 §

Kun tiesuunnitelma on hyväksytty ja hyväksymispäätös on saatettu tiedoksi 106 §:n mukaisesti, on rakennuksia rakennettaessa tietarkoituksiin tarvittavalla alueella sekä 41 §:ssä mainituilla alueilla vastaavasti noudatettava, mitä sanotussa pykälässä säädetään rakennuksen pitämisestä tien vier-, suoja- ja näkemäalueella.

8 luku

Järjestystä ja liikenneturvallisuutta koskevia säännöksiä

52 §

Edellä 26 §:n 4 momentissa mainitun kielon estämättä tiepiiri voi, milloin muuttuneet olosuhteet tai muu erityinen syy antaa siihen aihetta, sallia yksityisen tien liittämisen kielon alaiseen tiehen tai kielletyn liittymän käyttämisen, jos kiinteistön tarkoituksenmukainen käyttö sitä vaatii ja liittymästä ei aiheudu vaaraa liikenneturvallisuudelle tai vaara harkitaan vähäiseksi.

Yksityisen tien liittämiseen sellaiseen yleiseen tiehen, jolle ei ole annettu 26 §:n 4 momentin mukaista kieltoa, tarvitaan tiepiirin lupa. Lupa, johon voidaan liittää tarpeellisia ehtoja, on myönnettävä, jos liittymä on tarpeen kiinteistön käyttämiseksi ja liittymä sekä sen sijainti on sellainen, ettei liikenneturvallisuus sen takia vaarannu.

Ne rakenteet ja laitteet yleisen tien tiealueella, jotka ovat tarpeen yksityisen tien

liittämiseksi yleiseen tiehen, on yksityisen tien pitäjä velvollinen tekemään ja pitämään kunnossa tiepiirin ohjeiden mukaan sillä tavoin, ettei niistä ole vaaraa yleisen tien liikenteelle tai sen kunnossapidolle. Jos ennestään olevasta yksityisen tien liittymästä aiheutuu vaaraa liikenteelle, yksityisen tien pitäjä on velvollinen tiepiirin ohjeiden mukaan muuttamaan liittymän sellaiseksi, että siitä aiheutuva vaara poistuu tai vähenee. Jos yksityisen tien pitäjä laiminlyö tässä mainittu velvollisuutensa, voi tiepiiri tehdä mainitut työt yksityisen tien pitäjän kustannuksella.

Jos yleinen tie tehdään siten, että se katkaisee ennestään olevan yksityisen tien tai jos yleistä tietä levennetään, korotetaan tai alennetaan niin, että pääsy sille ennestään olevalta yksityiseltä tieltä huomattavasti vaikeutuu, on yleisen tien pitäjän tehtävä kustannuksellaan yksityisen tien johtamiseksi yleisen tien poikki tai sen liittämiseksi yleiseen tiehen tarvittavat työt tarvittavine laitteineen. Mitä tässä momentissa säädetään yksityisestä tiestä, koskee myös rakennuskaavatietä ja katuja, jollei tielaitoksen ja kunnan kesken toisin sovita.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske moottori- eikä moottoriliikenneteitä, joille pääsystä yleiseltä tai yksityiseltä tieltä voidaan määrätä vain tiesuunnitelmassa.

Mitä tässä laissa säädetään yksityisen tien liittamisestä yleiseen tiehen tai sille johtavan yksityisen tien käyttämisestä, koskee soveltuvin osin myös yksityisen tien tekemistä hyväksytyn tiesuunnitelman mukaiselle tiealueelle. Kuitenkin saa 26 §:n 4 momentin ja tämän pykälän 2 momentin säännösten estämättä tiepiirin ohjeiden mukaan tehdä muuhun yleiseen tiehen kuin moottori- tai moottoriliikennetiehen sellaisen liittymän, jota käytetään yksinomaan maa- tai metsätalousajoon (*maatalousliittymä*), jollei siitä aiheudu huomattavaa vaaraa liikenneturvallisuudelle.

52 a §

Tiesuunnitelman toteuttamisen jälkeen ja tien tekemisen yhteydessä väliaikaisena järjestelynä sitä ennenkin, jos tienpitoviranomainen katsoo sen välttämättömäksi ja hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty, voidaan tiesuunnitelmassa kielletty liittymä poistaa tai sen käyttö estää tienpitoviranomaisen toimesta.

9 luku

Alueiden hankkiminen ja korvaukset

61 §

Alueiden lunastaminen ja tieoikeus

Tietarkoituksiin tarvittavien alueiden käyttöoikeuden ja tiesuunnitelmassa osoitettujen erityisten oikeuksien lunastamisessa on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/1977), jäljempänä lunastuslaki, säädetään, jollei tästä laista muuta johdu. Tienpitäjälle tulevaa pysyvää käyttöoikeutta kutsutaan tieoikeudeksi. Hyväksytty tiesuunnitelma, joka on saanut lainvoiman tai on pantavissa täytäntöön valituksesta huolimatta, taikka edellä 25 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirjallinen suostumus tuottaa oikeuden lunastuksen toimeenpanoon.

Lunastuslain mukaista lunastustoimitusta kutsutaan tässä laissa yleistietoimitukseksi. Sen kustantaa tienpitäjä.

Toimitusinsinööri voi suorittaa yleistietoimituksen ilman uskottuja miehiä, jos kukaan asianosaisista ei sitä vaadi eikä toimituksessa ole kysymys korvauksista.

62 §

Haltuunotto

Tietarkoituksiin tarvittavat alueet otetaan tienpitäjän haltuun yleistietoimituksessa pidettävässä haltuunottokatselmuksessa. Haltuun otettaessa tienpitäjälle syntyy 61 §:n 1 momentissa mainittu tieoikeus ja alueita saadaan käyttää tiesuunnitelmassa osoitettuihin tarkoituksiin toisella kiinteistöön olevan oikeuden estämättä. Tiesuunnitelmassa osoitettu yksityisen tien tai liittymän tekemistä varten tarvittava alue otetaan tienpitäjän haltuun siksi ajaksi kunnes sanottu tie tai liittymä on tehty.

63 §

Yleistietoimituksen pitäminen erinäisissä tapauksissa

Yleistietoimitus on pidettävä myös, kun yksityinen tie, katu tai rakennuskaavatie on muutettu yleiseksi tieksi.

Ennestään olevaan tiehen kuuluvan tie- tai liitännäisalueen rajan määrittämiseksi voidaan tienpitäjän tai maanomistajan hakemuksesta pitää yleistietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan määrätä korvaus tien tai liitännäisalueen leventymisen aiheuttamista menetyksistä.

Milloin yleinen tie tehdään tai maata otetaan tien liitännäisalueeksi sillä tavoin, että katkaistaan ennestään oleva yksityinen tie ja tämä sen johdosta on johdettava toisen kiinteistön alueen kautta, taikka kun 26 §:n 4 momentissa mainitun kiellon johdosta tiesuunnitelmassa osoitetaan uudet kulkuyhteydet, on niiden toteuttamiseksi tarvittaessa pidettävä yleistietoimitus. Tällaisessa toimituksessa voidaan sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista yksityisistä teistä annetussa laissa tietoimituksessa käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi säädettyt asiat.

64 §

Lunastuskohteen vahvistaminen

Yleistietoimituksessa on lunastuksen kohde vahvistettava tiesuunnitelman tai 25 §:n 1 momentissa tarkoitettun maanomistajan kirjallisen suostumuksen perusteella, tarvittaessa tienpitöviranomaisen osoituksen mukaan.

65 §

Tilusjärjestely

Jos tie tehdään tai maata otetaan tien liitännäisalueeksi siten, että tilusten pirstoutumisen vuoksi tai muusta sellaisesta syystä aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle, voidaan, jos haitta voidaan poistaa tai sitä olennaisesti vähentää, kiinteistöjen kesken toimittaa tilusten vaihtoa tai, jos siihen on erityistä syytä, rahana suoritettavaa täyttä vastiketta vastaan siirtää kiinteistöön vastikemaaksi tiluksia muusta kiinteistöstä. Jos vaihdettavien alueiden arvot eivät vastaa toisiaan, korvataan niiden ero rahalla. Tällainen tilusjärjestely voidaan suorittaa myös, jos edellä mainittua haittaa aiheutuu 41 §:ssä säädetyn kiellon johdosta tai yksityisten teiden liittymien tai niitä koskevien kulkuyhteyksien järjestelyn toteuttamisen vuoksi. Tilusjärjestely ei saa aiheuttaa muille asianosaisille huomattavaa vahinkoa tai haittaa eikä vaikeuttaa asema-

rakennus- tai rantakaavan tai niiden nojalla annettujen määräysten toteuttamista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tilusjärjestelyyn ei vaadita omistajan eikä sen suostumusta, jolla on kiinteistöön panttioikeus, vuokraoikeus tai muu sellainen erityinen oikeus. Asianosaisten suostumuksella yleistietoimituksessa voidaan tien tekemisen vuoksi tarpeellisen ja tarkoituksenmukaisen tilusjärjestelyn aikaansaamiseksi suorittaa muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja tilusvaihtoja ja alueen siirtämisiä. Järjestelyn alainen alue vapautuu siihen kohdistuneesta panttioikeudesta ja, jos järjestelyssä niin määrätään, myös muusta sitä rasittaneesta oikeudesta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään kiinteistöstä, koskee myös yhteistä aluetta ja 33 §:n mukaisesti yleisenä tienä lakkautettua tai lakkaavaa tietä tai tienosaa samoin kuin tien liitännäisalueena lakkautettua aluetta.

Yleistietoimituksessa voidaan ennestään olevan tien varrella suorittaa tilusjärjestely, milloin 41 §:ssä säädetystä sellaiseen alueeseen kohdistuvista kielloista, jonka alueen käyttö aikaisemmin ei ollut vastaavasti rajoitettu, tai 26 §:n 4 momentissa säädetystä kielloista aiheutuu edellä 1 momentissa tarkoitettua haittaa.

66 §

Lunastuksen laajentaminen

Jos 65 §:n 1 momentissa mainittua haittaa ei voida poistaa tai olennaisesti vähentää tilusjärjestelyllä eikä tien tekemisen vuoksi suoriteta kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 68 §:n 2 momentissa tarkoitettua uusjakoa, omistajalla on oikeus vaatia, mikäli hän ei halua saada korvausta haitastaan, että tienpitäjä lunastaa kiinteistön tai sen osan. Sama oikeus on tienpitäjällä, jos kiinteistön tai sen osan kulkuyhteyksien rakentamisen tai muiden tällaisten toimenpiteiden kustannukset tai haitankorvaus olisivat huomattavan suuret kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.

Kiinteistöstä tai sen osasta, joka lunastetaan 1 momentin nojalla, ja kiinteistöstä tietarkoituksiin otetusta alueesta muodostetaan yleistietoimituksessa lunastusyksikkö. Siihen kohdistunut oikeus voidaan kuitenkin yleistietoimituksessa jättää voimaan.

67 §

Lunastuksen laajentaminen kaava-alueella

Kun yleistä tietä tehdään asemakaavassa liikennealueeksi tai rakennuskaavassa yleistä liikenneväylää varten osoitetulla alueella, tienpitäjä on velvollinen, jos maanomistaja yleistietoimituksessa niin vaatii, lunastamaan kiinteistön tai sen osan sanotun alueen rajaan saakka. Tienpitäjällä on myös oikeus lunastaa mainitunlainen kiinteistö tai sen osa alueen rajaan saakka.

Jos kaavan muutos, joka voi vaikuttaa 1 momentissa mainittuun lunastusoikeuteen tai velvollisuuteen, on hyväksytty tai alueen lunastaminen on rakennuslain (370/1958) nojalla vireillä, ei lunastamisesta saa yleistietoimituksessa päättää ennen kuin kaavan muutos on lainvoimaisesti ratkaistu tai alueen lunastamista koskeva asia on lakanut olemasta rakennuslain nojalla vireillä. Tarvittaessa voidaan asia erottaa eri toimituksessa käsiteltäväksi. Lunastusyksikön muodostamisesta on voimassa, mitä edellä 66 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos tie- tai liitännäisalueeksi otetaan asemakaava-alueella osa kiinteistörekisterissä olevasta tontista, on tonttijako muutettava muuttuneiden olosuhteiden mukaiseksi ja suoritettava tontinmittaus muutetun tonttijakon mukaisten tonttien erottamiseksi. Tontinmittauksen toimituskustannuksista vastaa tienpitäjä.

68 §

Asianosaiset ja korvaukset erinäisissä tapauksissa

Yleistietoimituksen asianosaisia ja korvaukseen oikeutettuja ovat myös ne kiinteän omaisuuden omistajat ja käyttöoikeuden haltijat, joilta ei lunasteta omaisuutta, mutta joihin tiehankkeen tai tien käyttämisen haitallisten vaikutusten voidaan katsoa ulottuvan. Tällaisten vaikutusten aiheuttama haitta tai vahinko voidaan vaadittaessa korvata lunastuslain 38 §:n estämättä.

Jos tietarkoituksiin luovutettavalta tai luovutetulta alueelta joudutaan poistamaan tai siirtämään rakennuksia, varastoja tai laitteita taikka puita, kasvavaa satoa tai muuta kasvillisuutta, on siitä aiheutuvan vahingon tai haitan lisäksi korvattava asianomaiselle ai-

heutuneet poistamis- tai siirtämiskustannukset.

69 §

Korvaussopimus

Jos asianosaiset ovat sopineet korvauksista, ei sopimusta alisteta lunastustoimikunnan vahvistettavaksi lunastuslain 40 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Mitä korvauksesta on sovittu tienpitäjän ja kiinteistön omistajan tai muun asianosaisen välillä, on voimassa myös sitä vastaan, jolle asianosaisen oikeus kiinteistöön on siirtynyt.

Jos lunastettava alue on sopimuksella siirtynyt tienpitäjän omistukseen, siitä erotetaan tiealueeksi tarvittava alue yleistietoimituksessa.

70 §

Korvaus tiealueen ulkopuolisten alueiden käytön rajoittamisesta

Jos kiinteistölle aiheutuu vahinkoa siitä, että omistajan oikeutta kiinteistön käyttämiseen on 40 §:n perusteella rajoitettu alueella, jonka käyttöä aikaisemmin ei ole vastaavasti rajoitettu, tienpitäjä on velvollinen korvaamaan vahingon.

Jos 41 §:n 1, 2 tai 3 momentissa säädetystä kielloista aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle alueella, jonka käyttöä ei aikaisemmin ollut vastaavasti rajoitettu, on kiinteistön omistajalla oikeus saada tienpitäjältä korvaus haitasta.

71 §

Korvaus omaisuuden poistamisesta erityistapauksissa

Edellä 42 §:n 2 momentissa tai 115 §:ssä mainitun omaisuuden poistamisesta, siirtämisestä tai muuttamisesta aiheutuvasta vahingosta tai kustannuksesta on omistaja oikeutettu saamaan korvauksen samoin kuin 42 §:n 3 momentin toimenpiteestä, jollei siinä mainitun luvan ehdoista muuta johdu.

72 §

Korvaus liittymäkiellosta

Jos 26 §:n 4 momentissa mainitun kiellon johdosta aiheutuu huomattavaa haittaa sellaisen kiinteistön käyttämiselle, jolla aikaisemmin on ollut liittymä yleiselle tielle, on kiinteistön omistajalla oikeus saada siitä korvaus tienpitäjältä.

73 §

Korvaus tutkimustyön ja eräiden muiden toimenpiteiden aiheuttamasta vahingosta

Jos 46 §:n nojalla suoritetusta toimenpiteestä, tilapäisen kulkutien järjestämisestä tai sellaisen käyttämisestä 48 §:n mukaan, 49 §:ssä tarkoitettua lumiaidan pitämisestä taikka lumen poistamisesta aiheutuu kiinteistölle vahinkoa, kiinteistön omistajalla on oikeus saada siitä korvausta tienpitäjältä.

74 §

Korvausten maksaminen

Yleistietoimituksessa määrättävät ennakko- ja lopulliset korvaukset niille maksettavine kuuden prosentin korkoineen tulee suorittaa kolmen kuukauden kuluessa niiden määräämisestä. Korvauksen maksamisen viivästyes- sä sille maksetaan vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettun korkokannan mukaan.

Edellä 1 momentissa mainittu kuuden prosentin korko lasketaan alkavaksi 62 §:ssä mainitusta haltuunotosta ja jäljempänä 77 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa korvausvaatimuksen esittämisestä.

75 §

Korvauksen tallettaminen ja maksaminen erinäisissä tapauksissa

Tienpitäjän valittaessa yleistietoimituksessa määrätyistä korvauksista ei riidanalaista osaa korvauksista tarvitse tallettaa. Korvauksen- saajalla on oikeus saada riidanalainen osa lainvoimaisen korvauksen yli menevän osan ja sille varojen nostopäivästä laskettavan kuuden prosentin koron takaisin maksamisesta annettua vakuutta vastaan.

76 §

Laskuojat

Tiesuunnitelmassa osoitettuun laskuoja-alueeseen perustetaan yleistietoimituksessa rasiteoikeus tienpitäjälle. Tällainen alue otetaan haltuun tie- tai liitännäisalueen haltuunoton yhteydessä. Ojituksen luvanvaraisuudesta säädetään vesilain (264/1961) 6 luvun 2 §:ssä.

Jos yleistietoimituksessa ei yhteisestä ojituksesta sovita tai siihen muutoin on erityisiä syitä, voidaan ojitusta koskeva asia siirtää käsiteltäväksi vesilain 6 luvussa tarkoitettussa ojitustoimituksessa, jossa voidaan tarvittaessa vähäisessä määrin poiketa tiesuunnitelmassa osoitetusta laskuojan paikasta.

Jos laskuojasta aiheutuu sen tekemisen jälkeen vahinkoa tai haittaa eikä korvauksista sovita, tulee asiassa menetellä vesilain mukaan. Laskuojan kunnossapidosta on voimassa, mitä vesilaissa ojan kunnossapidosta säädetään.

77 §

Korvauksia koskeva yleistietoimitus

Jos tästä laista johtuva korvaus- tai lunastuskysymys tulee esille muutoin kuin 61 §:ssä mainitun yleistietoimituksen yhteydessä tai jos korvaus voidaan määrätä vasta yleistietoimituksen päätyttyä eikä korvauksista sovita, se on ratkaistava tienpitäjän tai korvausta vaativan hakemuksesta pidettävässä yleistietoimituksessa. Tällaisen toimituksen kustannukset on määrättävä vaatimuksen esittäjän maksettaviksi, jos vaatimus on esitetty ilmeisen aiheettomasti.

78 §

Valtion oikeus korvaukseen

Valtiolla, valtion liikelaitoksista annetun lain (627/1987) mukaisia liikelaitoksia lukuun ottamatta, ei ole oikeutta tässä laissa edellytetystä lunastuksesta johtuvaan korvaukseen, ellei valtioneuvosto erityisestä syystä toisin määrää.

79 §

Panttioikeuden haltijan oikeus korvaukseen

Jos panttioikeuden haltija on kokonaan tai osaksi menettänyt saamisensa sen vuoksi, että korvausta ei ole talletettu tai korvaukseen oikeutettu on luopunut korvauksesta tai korvaus on sovittu ilmeisesti liian pieneksi, hänellä on oikeus saamistodistukseen merkitävää lyhennystä vastaan saada tienpitäjältä korvaus vahingostaan.

12 luku

Rangaistuksia, teettämismuutoksia, muutosvelvoitteita, muutoksenhakua ja päätösten tiedoksiantamista koskevat säännökset

100 §

Jos joku

1) rikkoo 26 §:n 4 momentin nojalla annetun kiellon liittyvän tekemisestä tai käyttämisestä tai 52 §:ssä, 53 §:ssä, 54 §:n 1 momentissa, 58 §:n 2 momentissa tai 59 §:ssä olevan tai niiden nojalla annetun kiellon tai määräyksen taikka toimii niiden nojalla annetun luvan ja siinä olevien ehtojen vastaisesti;

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, yleisistä teistä annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

105 §

Tämän lain nojalla tehdystä päätöksestä saa valittaa siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tiepiirin päätöksestä 41 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa valitetaan siihen lääninoikeuteen, jonka tuomiopiirissä se kiinteistö, jota tiepiirin päätös koskee, sijaitsee ja 52 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa siihen lääninoikeuteen, jonka tuomiopiirissä liittymä sijaitsee.

Kunnalla ja alueellisella ympäristökeskuskella on oikeus valittaa yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymispäätöksestä.

105 a §

Yleissuunnitelman hyväksymispäätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta siltä osin kuin tien sijainti ja tekniset ratkaisut on jo hyväksytty lainvoimaisessa asema-, rakennus- tai rantakaavassa tai vahvistetussa yleiskaavassa.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös tiesuunnitelman hyväksymispäätöstä. Tiesuunnitelman hyväksymispäätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta myöskään siltä osin kuin tien sijainti ja tekniset ratkaisut on hyväksytty lainvoimaisessa 24 a ja 24 b §:n mukaisessa yleissuunnitelmassa.

106 §

Yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymistä, tien lakkauttamista ja kadun tai rakennuskaavien muuttamista yleiseksi tieksi koskeva päätös on tiepiiriin annettava yleisesti tiedoksi. Tiepiiriin on toimitettava päätös ja sen perusteena olevat asiakirjat asianomaiseen kuntaan, jonka on ilmoitettava niiden nähtäväksi asettamisesta samassa järjestyksessä kuin kunnalliset ilmoitukset saatetaan kunnassa tiedoksi. Päätös ja asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävinä niitä koskevan kuulutuksen julkipanoajan. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona kuulutus on pantu kunnan ilmoitustaululle.

Jos tiesuunnitelma on merkitykseltään vähäinen, voi tiepiiri noudattamatta, mitä 1 momentissa säädetään, antaa tiesuunnitelman

hyväksymispäätöksen tiedoksi erityistiedoksiantona siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään.

Päätöksestä, joka koskee yksityisen tien muuttamista yleiseksi tieksi, on annettava tieto kunnalle ja 2 momentissa mainittuna erityistiedoksiantona aloitteen tekijälle tai, jos aloitteen allekirjoittajia on useita, jollekin allekirjoittajista.

107 §

Valitus päätöksestä, jonka valtioneuvosto on antanut tässä laissa tarkoitetussa asiassa lukuun ottamatta päätöstä, jolla yleinen tie on lakkautettu tai yksityinen tie määrätty paikallistieksi, ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusta käsittelevä viranomaisen toisin määrää.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös muun viranomaisen päätöstä, joka perustuu 23 §:ään, 41 §:n 1 momentin säännökseen siinä mainitun etäisyyden pidentämisestä, 44 §:ään, 49 §:n 1 momenttiin tai 59 §:ään tai joka koskee yleis- tai tiesuunnitelman hyväksymistä tai tien tekemistä.

Päätöksessä, joka annetaan 42 §:n 2 ja 3 momentin tai 101 §:n 1 momentin nojalla, voidaan määrätä, että päätös on täytäntöön pantavissa valituksesta huolimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Lain yleissuunnitelmia koskevia säännöksiä sovelletaan suunnitelmiin, joiden laatiminen on aloitettu lain voimaantulon jälkeen.

Lain voimaan tullessa keskeneräisinä olevat liittymäsuunnitelmat laaditaan loppuun, käsitellään ja vahvistetaan lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Lain 28 §:n 3 momentin säännöstä määrää-

ajan pidentämisestä ei sovelleta tiesuunnitelmiin, joiden vahvistamispäätösten voimassaoloaikaa on jo jatkettu lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla.

Lain voimaan tullessa vireillä olevat tietoi-
mitukset saatetaan loppuun ja niissä tehdään
päätökset lain voimaan tullessa voimassa
olleiden säännösten mukaisesti.

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 1998
